

اکوتوریسم و معماری سبز

نوشین شگری افشار، آرزو دانش،
امیر محمد ضرغام پور بویراحمادی،
بیباکری، هما ترکاشوند

نشر رهام اندیشه

عنوان و نام پدیدآور	: اکوتوریسم و معماری سبز/ نویسندگان نوشین شکری افشار ... [و دیگران] .
مشخصات نشر	: کرج : رهام اندیشه ، ۱۳۹۶ .
مشخصات ظاهری	: ۲۷۱ ص.: مصور ، جدول ، نمودار .
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۴۹-۱۳-۴
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: نویسندگان نوشین شکری افشار ، آرزو دانش ، امیرمحمد ضرغام پوربویراحمدي ، مینا اکبری ، همتا تراکشوند .
یادداشت	: کتابنامه .
موضوع	: گردشگری زیست محیطی
موضوع	: Ecotourism
موضوع	: گردشگری پایدار
موضوع	: Sustainable tourism
موضوع	: معماری پایدار
موضوع	: Sustainable architecture
شناسه افزوده	: شکری افشار، نوشین، ۱۳۶۴ -
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶ ۷ / الف ۲۴ گ / ۱۳۹۶ ۷
رده بندی دیویی	: ۳۳۸ / ۴۷۹۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۱۲ - ۶

اکوتوریسم و معماری سبز

نویسندگان: نوشین شکری افشار، آرزو دانش،

امیر محمد ضرغام پوربویراحمدي،

مینا اکبری، همتا تراکشوند

انتشارات: رهام اندیشه

نوبت چاپ: اول

سال چاپ: ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۷۰۰۰ تومان

آدرس انتشارات: کرج، میدان نبوت، برج سفید، طبقه ۴، واحد ۸ تلفن ۰۹۱۲۶۶۰۹۷۲۶

فهرست مطالب:

۱ پیشگفتار

۳ فصل اول: مبانی نظری مرتبط با اکوتوریسم و معماری سبز

۴ ۱-۱ رویکرد توسعه پایدار شهری و اکوتوریسم

۲۴ ۲-۱ توسعه پایدار در گردشگری و اکوتوریسم

۳۱ ۳-۱ اکوتوریسم و توسعه منطقه ای

۳۲ ۴-۱ شهر اکولاریک: بوم شهر

۴۰ ۵-۱ شهر سالم

۴۷ ۶-۱ شهر سبز

۵۱ ۷-۱ شهر کم کربن

۵۴ ۸-۱ مبانی نظری مرتبط با اکوتوریسم

۵۴ ۱-۸-۱ تبیین نظریه های مفهوم اکوتوریسم

۵۷ ۲-۸-۱ مطالعات و تحقیقات در زمینه اکوتوریسم

۵۹ فصل دوم: گردشگری، اکوتوریسم و بوم گردی

۶۰ ۱-۲-۱ مقدمه

۶۱ ۲-۲-۱ توریسم یا گردشگری

۶۵ ۱-۲-۲ توریست یا گردشگر

۶۵ ۲-۲-۲ انواع توریسم

۷۳ ۳-۲-۲ ارکان صنعت توریسم

۷۴ ۴-۲-۲ توریسم داخلی

۷۵ ۵-۲-۲ ژئوتوریسم

۷۵ ۳-۲-۳ توسعه جهانگردی برای رشد اقتصادی و اجتماعی

۷۶	۴-۲- جهانگردی روستایی
۷۹	۵-۲- اکولوژی (بوم شناسی)
۸۱	۶-۲- مناطق حفاظت شده، پارک های ملی و پناهگاه حیات وحش
۸۱	۷-۲- اکوسیستم (بوم)
۸۳	۸-۲- زیبایی شناسی اکولوژیک
۸۴	۹-۲- طراحی اکولوژیکی
۸۸	۱۰-۲- طبیعت گردی و گردشگری در طبیعت
۸۹	۱۱-۲- مفهوم اکوتوریسم
۱۰۰	۱-۱۱-۲- بین نظری سیر تحول مفهوم اکوتوریسم
۱۰۳	۲-۱۱-۲- اجزاء اکوتوریسم
۱۰۴	۳-۱۱-۲- انواع اکوتوریسم
۱۰۵	۴-۱۱-۲- زمینه های اقتصاد اکوتوریسم
۱۰۷	۵-۱۱-۲- زمینه های اجتماعی اکوتوریسم
۱۰۸	۶-۱۱-۲- زمینه های زیست محیطی اکوتوریسم
۱۰۹	۷-۱۱-۲- اکوتوریسم و آموزش (نیازهای آموزشی طبیعت گردی)
۱۰۹	۸-۱۱-۲- گروه های مؤثر در توسعه و مدیریت اکوتوریسم
۱۱۲	۹-۱۱-۲- جهانگردی و اکوتوریسم
۱۱۴	۱۰-۱۱-۲- گردشگری طبیعی و اکوتوریسم
۱۱۵	۱۱-۱۱-۲- اکوتوریسم پایدار
۱۲۳	۱۲-۱۱-۲- گونه های مختلف اکوتوریسم
۱۲۳	۱۳-۱۱-۲- اصول اکوتوریسم
۱۲۵	۱۴-۱۱-۲- ویژگی ها، اهداف و ابعاد اکوتوریسم
۱۲۸	۱۵-۱۱-۲- فعالیت در بخش بومی گردی (اکوتوریسم)
۱۲۹	۱۶-۱۱-۲- اثرات بالقوه توریسم و اکوتوریسم
۱۳۱	۱۷-۱۱-۲- تعیین پتانسیل اکوتوریسم
۱۳۲	۱۸-۱۱-۲- صنعت گردشگری و اکوتوریسم

۱۳۴	۱۱-۱۱۹ اکوتوریسم و بوم گردی از منظر دین و اجتماع
۱۳۵	۱۱-۲۰ نقش ارتباطات در توسعه صنعت گردشگری و اکوتوریسم
۱۳۶	۱۱-۲۱ جایگاه اکوتوریسم در صنعت جهانگردی
۱۳۸	۱۱-۲۲ ویژگی های مناطق مورد نظر اکوتوریسم
۱۳۸	۱۱-۲۳ مردم شناسی و اکوتوریسم
۱۳۹	۱۱-۲۴ مزایای اکوتوریسم برای جامعه محلی
۱۳۹	۱۱-۲۵ اکوتوریسم و پایداری آن در جوامع محلی
۱۴۲	۱۱-۲۶ بعات و پبی آمدهای مثبت اکوتوریسم
۱۴۳	۱۱-۲۷ تبعات و پیا منفی اکوتوریسم
۱۴۵	۱۱-۲۸ اثرات زیست محیطی اکوتوریسم
۱۴۷	۱۱-۲۹ امنیت زیست محیطی

۱۴۹ فصل سوم: مدیریت و برنامه ریزی اکوتوریسم

۱۵۰	۳-۱ مدیریت شهری
۱۵۲	۳-۱-۱ وظایف مدیریت شهری
۱۵۳	۳-۱-۲ اهداف مدیریت شهری
۱۵۵	۳-۲ برنامه ریزی گردشگری
۱۶۵	۳-۳ مسائل و مشکلات توسعه اکوتوریسم در راستای مدیریت
۱۶۷	۳-۴ مدیریت اکوتوریسم و آموزش
۱۶۸	۳-۵ پیشنهاد های مدیریت پایدار اکوتوریسم
۱۶۹	۳-۶ پیشنهادات تحقیقات آتی اکوتوریسم کوهستانی
۱۶۹	۳-۷ طراحی مناظر سبز اکولوژیک جهت جذب توریست
۱۷۱	۳-۸ پیشنهادات مدیریتی برای اکوتوریسم مناطق سرسبز ساحلی
۱۷۲	۳-۹ معرفی شاخص های پایدار گسترش گردشگری طبیعی اجتماعی - فرهنگی

۱۸۷ فصل چهارم: تجارب اکوتوریسم در ایران و جهان

۱۸۸	۱-۴ تاریخچه گردشگری و اکوتوریسم در جهان
۱۸۹	۲-۴ تجارب کشورهای جهان در زمینه اکوتوریسم
۱۹۳	۱۳-۴ اکوتوریسم در ایران
۱۹۸	۴-۴ پیشینه تاریخی گردشگری در ایران
۲۰۲	۵-۴ جایگاه اکوتوریسم در صنعت گردشگری ایران
۲۰۳	۶-۴ تجارب کشور ایران در زمینه اکوتوریسم
۲۰۸	۷-۴ اهداف توسعه صنعت توریسم در ایران

فصل پنجم معماری سبز، بام باغ و دیوار سبز ۲۱۲

۲۱۳	۱-۵ مقدمه
۲۱۴	۲-۵ معماری پایدار
۲۱۵	۱-۲-۵ اصول معماری سبز و پایدار
۲۲۵	۲-۲-۵ طراحی پایدار
۲۲۹	۳-۵ بام باغ یا بام سبز شاخه ای از معماری پایدار
۲۴۳	۴-۵ دیوار سبز

قهرست منابع ۲۵۰

فهرست جداول

۳۶	جدول ۱-۱: اهداف بوم شهر
۴۶	جدول ۲-۱: نتیجه گیری مدل شهر سالم
۷۸	جدول ۱-۲: گونه های گردشگری روستایی
۱۷۰	جدول ۱-۳: معیارهای طراحی مناظر سبز اکولوژیک جهت جذب توریست
۲۳۱	جدول ۱-۵: بام سبز به عنوان شاخه ای از معماری پایدار
۲۴۷	جدول ۲-۵: دیوار سبز به عنوان شاخه ای از شهرسازی پایدار

پیشگفتار:

"ساخت شهر یک علم نیست، بلکه یک هنر است" (لاندری) و حفظ و تقویت فرهنگ پایداری، اجتماعی بوم گرا و شهروندان دوستدار محیط زیست به عنوان هنری والا تر مطرح می گردد. در راستای معماری سبز، اکوتوریسم و گردشگری پایداری، "کار اصلی شهر فرهنگ سازی، نهاد سازی، پرورش شخصیت" (لویز مامفورد) و ایجاد کالبدی بوم مدار، سبز و پایدار، دعوت کننده، سرزنده و انسان محور است.

رسول اکرم (ص) فرموده اند: مسافرت کنید اگر چه در سفر نفع مالی عایدتان نشود اما از فواید عقلی آن بهره مند خواهید شد.^۱

باتوجه به اینکه امروزه ضایعات شهریها به عنوان کالایی در دست سرمایه داران شکل گرفته است و نشانی از فضاهای پایدار، عمومی، سرزنده، سبز، پایدار، سالم، اکولوژیک و اجتماعی نیست. افزایش اصول شهرسازی و معماری پایدار، کاهش اثرات اقتصاد رانتی، توریسم ناپایدار و نظام سرمایه داری ناکارآمد در شهر خواهد داشت. فضاهای کنونی شهر به عنوان کالایی در دست سرمایه داران، قربانی پروژه های کالبدی و ساخت و ساز غیراصولی همراه با کاهش فضاهای سبز، نابودی باغات و محیط طبیعی شهر شده است و نشانی از فضاهای جمعی، دعوت کننده و قرارگاه های رفتاری نیست.

در سالهای اخیر با توجه به اهمیت و لزوم غنای معماری پایدار، فضای سبز بر اساس اصول توسعه پایدار و مدل شهر سبز، اکولوژیک، سالم و کم کربن راهکارهای متفاوتی را در جبران کمبود این فضاها در کشورهای مختلف اندیشیده شده است. پروژه هایی نظیر ساختمان، پارک و بومار سبز در ترویج اصول معماری و شهرسازی پایدار، جهت پیشبرد اصول توسعه پایدار حائز اهمیت است. لازم به ذکر است که معماری پایدار بر خلق یک محیط سالم بر پایه های بهره وری از منابع و اصول اکولوژیکی اهتمام می ورزد و با استفاده معقول و منطقی از منابع طبیعی و مدیریت مناسب بر ساخت ساز، به

^۱ منبع: مکارم الاخلاق، ص ۱۲۴

حفاظت از منابع تجدید ناپذیر، کاهش مصرف انرژی های تجدید پذیر و ارتقاء کیفی زیست کمک خواهد کرد. معماری پایدار و سبز، طراحی ساخت براساس ملاحظات محیطی، با استفاده از مصالح بومی محلی می باشد و در پیشبرد اکوتوریسم پایدار نقش بسزایی دارد.

صنعت توریسم به عنوان نیرویی جهت تغییر، یکی از مهمترین بخش های اقتصادی جهان می باشد که در سال هایی، اختر رشد فراینده ای، یافته است. امروز، در دنیا، گردشگری یکی از نیروهای اجتماعی بسیار مهم به حساب می آید و دارای اهمیت بین المللی اقتصادی و ژانوپلیتیکی بسیار است. در همین راستا اکوتوریسم، به عنوان شاخه ای از توریسم، رویکرد جدید گردشگری در طبیعت می باشد، این گونه گردشگری در قرن بیست و یکم از چنان اهمیتی برخوردار می شود که سازمان ملل متحد قرن حاضر را قرن اکوتوریسم نامیده است. با توجه به رویکردهای پایداری، «اکوتوریسم»، گردش و سفری مسئولیت پذیر به مناظر طبیعی می باشد که باعث ارتقای وضع اقتصادی مردم بومی می شود و اکوتوریسم پایدار توریسمی است که از نظر اکولوژیکی پایدار باشد یعنی به نیازهای فعلی اکوتوریست ها پاسخ دهد و نیازی آبرده را نیز در نظر گیرد. در همین راستا پایداری محیطی و اصول معماری پایدار را می بایست برای ساخت و ساز در منطقه در نظر گرفته شود.

این کتاب در ارتباط با اکوتوریسم و معماری سبز با تاکید بر اکوتوریسم پایدار، بام باغ و دیوار سبز حائز اهمیت و تلاش بی وقفه می باشد. فصل اول در مورد مبانی نظری مرتبط با اکوتوریسم و معماری سبز، فصل دوم در ارتباط با گردشگری، اکوتوریسم و بوم گردی، فصل سوم در مورد مدیریت و برنامه ریزی اکوتوریسم، فصل چهارم در ارتباط با تجارب اکوتوریسم در ایران و جهان و نهایتا فصل پنجم و آخر در مورد معماری سبز، بام باغ و دیوار سبز می باشد.

در آخر باید متذکر شویم که چقدر زیباست که بتوان به گفته ی لوییز مامفورد ساختار مدنی را ایجاد کند که انسان خود را در خانه (باعشق به دنیای پیرامون) بیابد. از سویی تغییرات کالبدی، اجتماعی و اقتصادی برگرفته از عملکرد انسانی به ضرر محیط های بکر و اکوهای توریستی نباشد. در یک کلام کلی تنها جسم شهر دیده نشود بلکه بتوان روح آن را به همراه محیط زیست طبیعی نیز التیام بخشید!!